

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

N:r 1
Februari

Organ för Svenska Brandkårens Riksförbund.
Redaktion: Styrmanng. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1936
18 årgången

Vissa synpunkter beträffande hotell- och pensionatstadgan.

Av e. Länsnotarien F. Arfwedson.

I. Beträffande uttrycket "del av hotell eller pensionat i större omfattning".

De uti § 4 hotell- och pensionatstadgan meddelade bestämmelserna avse sådana för hotell- eller pensionatändamål nyttjad byggnad, som inrymmer samtidigt högst åtta gäster och högst fyra gästrum samt icke utgör del av hotell eller pensionat i större omfattning.

Dylik byggnad är fritagen dels från stadgans brandskyddsbestämmelser dels ock från vad i stadgan är föreskrivet angående tillstånd av vederbörande länsstyrelse till rörelsens bedrivande.

Vid hotell- och pensionatstadgans tillkomst synes lagstiftaren huvudsakligen hava riktat sin uppmärksamhet på förhållandena i städer och stadsliknande samhällen, och uttrycken "hotell" och

"pensionat", å ena sidan, respektive "hotellrörelse" och "pensionatrörelse", å andra sidan, torde därför få anses för honom hava tett sig såsom *synonyma begrepp*. För övrigt torde det väl vara en öppen fråga, huruvida på den tiden ännu uppkommit några hotell eller pensionat i småstugukomplex i någon nämnvärd utsträckning.

Lagstiftarens mening torde därför kunna anses hava varit, att såsom "del av hotell eller pensionat i större omfattning" skulle uppfattas endast för hotell- eller pensionatändamål nyttjad byggnad, *samanbyggd* med annan hotell- eller pensionatbyggnad, ävensom för sådant ändamål nyttjad lägenhet, *belägen i samma byggnad* som övriga delar av hotellet eller pensionatet. På detta sätt torde också ganska allmänt stadgandet tolkas i praxis,

varvid man vid bestämmandet av den kategori, byggnaden i brand-skyddshänseende skall tillhöra, utgår från de enheter, respektive de komplex, vilka i försäkringsteknisk mening utgöra *en brandrisk*. (Jämför denna tidskrift sid. 122: B. 1.)

Någon motsvarande förskjutning mellan lagstiftarens mening, å ena sidan, och utvecklingen, å andra sidan, kan emellertid icke tänkas hava inträtt beträffande, bl. a. ur ordningssynpunkt, rörelseidkaren ävilande skyldighet att hos vederbörande länsstyrelse söka tillstånd till rörelsens bedrivande. (Jämför denna tidskrift sid 164: B. 5.)

De sålunda anförda synpunkterna kunna göras gällande även med avseende å frågan, huruvida ett hotell eller pensionat skall hänföras till den största kategorin eller icke. (Jämför denna tidskrift sid. 122: B. 2.)

II. Beträffande brandskyddsbestämmelser för "sovrum".

Brandskyddsbestämmelserna i hotell- och pensionatstadgan torde icke böra anses tillämpliga på *särskilda lägenheter*, vilka användas såsom sovrum åt personalen. Huruvida "personalsovrum" belägna invid en hotellkorridor skola betraktas såsom särskilda lägenheter eller icke, är en tolkningsfråga, för att icke säga "en smakfråga". (Jämför denna tidskrift sid. 164: B.6.)

Stadgan innehåller ett flertal brandskyddsbestämmelser, vilka angivas skola avse "sovrum": Sålunda gälla beträffande "sovrum" föreskrifterna om *nödbalkong m. m.* och *läge* i förhållande till utrymningstrappor m. m. (Jämför § 11 och tidskriften sid. 124: B. 3 och 4), om *anordningar för självstängning* å och *glasfyllning* i dörrar, förbud mot sekundärfönster mot utrymningsvägar (jämför § 15 och tidskriften sid. 124: B. 7) även-

som *föreskrift om viss fönsterstorlek* (jämför § 16 och tidskriften sid. 124: B. 1).

Om emellertid sovrum, som skola stadigvarande nyttjas av personal, äro så belägna, att de skola anses såsom särskilda lägenheter, förefaller det säkrast att betrakta brandskyddsföreskrifterna såsom *icke* gällande beträffande desamma i vidare mån än som erfordras för tryggande av utrymningsvägarna. I *praxis* bedömes räckvidden av ifrågavarande bestämmelser mycket ojämnt i landets olika delar. Tydligare bestämmelser i ämnet vore därför synnerligen önskvärda.

III. Beträffande tolkning av övergångsbestämmelserna.

Enligt övergångsbestämmelserna till Kungl. kungörelsen den 3 juni 1932 om ändring i vissa delar av hotell- o. pensionatstadgan (Svensk författningssamling 1932: Nr 177) åligger det *innehavare* av eller *föreståndare* för hotell eller pensionat, vilket den 1 januari 1933 är i drift och ej är sådant, som i § 4 avses, att, såframt han vill fortsätta rörelsen, hos vederbörande länsstyrelse styrka:

dels inom utgången av år 1933, att han, i den mån sådant jämlikt stadgan eller vederbörlig länsstyrelsens beslut honom åligger, införd de anordningar, varom stadgas i §§ 15—17 samt 23—28,

dels ock inom utgången av år 1937, med företeende av de i § 2 mom. 1 b) och c) föreskrivna handlingar, att hotellet eller pensionatet är i *allt inrättat enligt de i stadgan eller i överensstämmelse därmed meddelade föreskrifter*.

Uttrycket "enligt de i stadgan eller i överensstämmelse därmed meddelade föreskrifter" torde få anses åsyfta:

att vissa av stadgans brandskyddsbestämmelser icke gälla beträffande hotell eller pensionat in-

rymmande samtidigt högst sexton gäster och högst åtta gästrum. (§ 32),

att vederbörande länsstyrelse äger att enligt § 32 meddela föreskrifter i stället för nyssberörda brandskyddsbestämmelser,

samt att vederbörlig länsstyrelse även eljest äger medgiva eftergift dels enligt § 33 mom. 1 ifråga om byggnad, vari den 1 januari 1933 redan drives hotell- eller pensionatrörelse, dels ock enligt § 33 mom. 2 jämväl i övrigt, när vissa förutsättningar äro förhanden. (Jämför H. Uddéns handbok rörande hotellstadgan.)

Om vederbörande innehavare eller föreståndare icke inom föreskriven tid uppfyller sina skyldigheter enligt ovanstående, synes sålunda för honom tidigare meddelat tillstånd därmed hava upphört att gälla.

IV. Sammanfattning av framförda önskemål beträffande hotell- och pensionatstadgan.

1. Beträffande kategorien 9—16 gäster och 5—8 rum borde *ansökningstvånget* avlyftas och i stället *anmälningsskyldighet* föreskrivas i likhet med vad som gäller ifråga om kategorien 1—8 gäster och 1—4 rum.

2. *Brandskyddsbestämmelserna* borde utsträckas att gälla även be-

träffande kategorien 1—8 gäster och 1—4 rum ifråga om gästrum å övre botten.

3. Föreskrifter borde utfärdas angående *inspektion* genom polismyndigheten av sistnämnda kategori tillhörande hotell och pensionat, vilka inrymma gästrum å övre botten.

4. *Gradering* av brandskyddsbestämmelserna samt *klassificering* av uti hotell- och pensionatrörelse nyttjade byggnader borde införas, så att näringsidkare och myndigheter kunde direkt ur dem utläsa de brandskyddsåtgärder, som erfordras för varje särskild byggnad.

5. *Definitionen* av begreppet hotell- och pensionatrörelse borde förtydligas, så att icke någon tvekan behöfde råda beträffande begreppets omfattning.

6. Brandskyddsbestämmelser borde utfärdas med avseende å *sjukvårdsinrättningar* och *undervisningsanstalter*, som tillhandahålla möblerad bostad.

7. Såväl ifråga om hotell och pensionat som beträffande sjukvårdsinrättningar och undervisningsanstalter borde brandskyddsbestämmelserna utsträckas att gälla jämväl för *personalbostäder*.

8. *Kontrollen* av efterlevande utav brandskyddsbestämmelserna borde göras enklare och billigare.

Alla hänvisningar till sidor i Brandkärstidskrift avse årgång 1935.

Degea

rökskyddsmasker

för såväl större som mindre kårer.

Nedsatta priser.

Birger Carlson & C:o A.-B.

Malmkillnadsg. 33 Stockholm Telefon 232655

Synpunkter på utbildningstjänst och befälsföring.

Nedanstående rader äro ej ämnade att vara någon instruktion i befälsföring utan avse endast såsom titeln anger, att genom några synpunkter väcka till eftertanke.

Utbildningen skall avse att sätta personalen i stånd att rätt och raskt utföra sin tjänst.

Av befäl och underbefäl fordras i första hand att kunna bedöma ett läge och med ledning härav kunna giva tydliga order och befallningar, av underbefäl och manskap att kunna uppfatta givna order samt att rätt kunna utföra dem, vilket nödvändiggör att alla grundligt känna redskapens benämning, konstruktion och manövrering.

Övningar kunna efter sitt ändamål indelas i detaljövningar och tillämpningsövningar.

Detaljövningar avse att inlära redskapens benämning, konstruktion, handgreppen vid deras betjäande, deras skötsel, samarbetet de olika karlarna emellan samt betydelsen av kommandoord m. m. Vid detaljövningar skola fastställda kommandoord, benämningar och grepp ovillkorligen användas. Övningarna komma i första hand till användning för att utbilda rekryter. De böra emellertid även alltsomoftast tillgripas med redan utbildad och vältränad personal för att bibehålla enhetlighet, som annars så småningom lätt genom glömska eller ovanor försvinner. Även för att stadfästa eller avliva nya åsikter böra dylika övningar tillgripas.

Tillämpningsövningar avse att under så verklighetstrogha förhållanden som möjligt samöva ett flertal större eller mindre förband, sedan detaljerna under föregående

övningar inlärts, ävensom att utbilda och uppöva befäl genom att man härunder låter dem lösa förelagda uppgifter och ger dem tillfälle till friare handlande. Därjämte böra tillämpningsövningarna vara ett lämpligt prov på personalens kunskaper och färdigheter. På snabbhet bör vid dessa övningar läggas stor vikt. Vid övningar ges dessutom tillfälle att prova materielen.

För att en övning skall få något värde fordras först och främst att ledaren gjort upp en plan för densamma samt att han väl satt sig in i sitt ämne, så att det fullt behärskas. Han bör som regel ha genomtänkt övningens gång och vid behov gjort upp en skriftlig plan. Vid längre övningar är en skriven lapp bra att ha till hands. Denna är ej avsedd att läsas upp. En uppläsning verkar tröttande och är i regel mycket svår att följa med för eleverna. Lappen skall endast vara ett stöd för minnet, vara en disposition. Stundom är det behöfligt förbereda övningen på övningsplatsen, rekognoscera, vidtagna anordningar m. m.

Vid instruktionstjänst bör ledaren hålla i minnet att eleverna ej ha samma kunskaper som han själv och sålunda ej äga samma förmåga och snabbhet att fatta. Han bör därför framställa sin instruktion på ett så enkelt sätt, särskilt beträffande ordvalet, att den förstås av eleverna. Logisk form underlättar följandet av instruktörens tankegång. Man bör som regel alltid meddela ej endast hur en sak skall vara, utan även varför den skall vara så och så, enär härigenom en instruktion bättre fast-

nar. Genom frågor kontrollerar man, om så är fallet.

Synnerligen viktigt vid all undervisning är att väcka elevernas intresse. Detta sker först och främst genom ett sakligt, redigt och tydligt framställningssätt, som ej försvårar uppfattandet. Man bör giva eleverna tillfälle att genom framställande av frågor få missuppfattningar rättade eller kompletteringar gjorda. Genom att formulera en egen tankegång icke blott väckes den frågandes eget intresse och kamraternas nyfikenhet utan ofta blir hans framställningssätt enklare och mera lättförståeligt för kamraterna än ledarens varit. Stundom blottas härigenom även, att själva grunderna äro missuppfattade, vilket förhållande ledaren annars ej upptäckt och ej blivit i tillfälle rätta. Genom en liten diskussion kan värdefulla synpunkter just från elevhåll framkomma, och sådana böra alltid lämnas ett klart erkännande.

Rent dödande på allt intresse verkar en slött eller slarvigt ledd övning eller en med otydlig röst meddelad instruktion. Detsamma gäller, om avdelningen märker, att avsikten med övningen huvudsakligen är att få tiden att gå. Särskilt vid tillämpningsövningar är det bättre med en kort men intensiv övning än med en lång och slapp genomförd.

Det ligger i sakens natur, att en detaljövning i regel blir relativt torr och långrandig, då ju upprepningar och rättelser ej kunna undvikas. Man bör därför alltid avsluta ett övningspass med en tillämpningsövning i rask takt, för nybörjare i anslutning till det genomgångna, för mera försigkomna för omväxlings skull helst med något annat.

Vid anordnandet av övningar bör iakttagas lämplig stegring. Detta gäller såväl vid planläggningen av utbildningen i stort som vid det en-

skilda övningspasset. Man bör sålunda som regel börja med intellektuellt och kroppsligt lättare manövrer. Med rekryter är det lämpligt börja med en kort repetition av förut genomgångna detaljer. Så småningom stegras till svårare för att, som ovan nämnts, i den avslutande tillämpningsövningen nå toppunkten. Ökad fordran på snabbhet innebär bl. a. en stegring.

En övning bör utföras logiskt även i det avseendet, att onödigt släpande av redskap fram och tillbaka undviks. Övningar med slangmateriel och pumpar behöva icke nödvändigt utföras med vatten på slangarna. S. k. torrövning är ofta lika värdefull. Särskilt vid utförande av ett flertal manövrer med slang böra de första vara av detta slag. Utläggning av våt slang sliter densamma onödigt, övningen går trögt och det hela verkar överkligt. Övningens sista del kan däremot gärna fullföljas till vattengivningen, om ej slangbrist eller andra skäl tala däremot. Utbildning av strålförare fordrar givetvis vatten vid strålröret.

Då tillämpningsövningarna även avse att utbilda och öva befäl bör ledaren allt som oftast lata en underordnad, gärna av manskaps grad härunder föra befäl. Ledaren ger då en förutsättning, så naturlig och verklighetstrogen som möjligt och så utförlig, att han utan ytterligare ingripande kan beräkna få fram just den manöver, som han avsett att öva, eller som kan behövas för uppgiftens lösande. Medan ledaren vid detaljövningar lämpligen omedelbart papekar och rättar begångna fel för att eleven ej skall invaggas i felaktiga föreställningar, så bör han vid dessa tillämpningsövningar, sedan förutsättningen och ev. begärda förtydliganden äro givna, savida ej övningen genom missuppfattning eller oförmåga blir alltför överklig, ej avbryta den utsedde befälhavaren i hans handlan-

de. Detta för att ej förrycka eller sönderplöttra övningsförloppet, och för att lämna befälhavaren möjlighet att själv rätta till ev. fel.

Först efter övningens slut bör de fel som begåtts påpekas och övningen ev. göras om. Ledaren håller med andra ord kritik. Denna har sin stora betydelse om man utför den rätt. Först och främst skall emellertid ledaren ha klart för sig, att kritik aldrig får bli ett direkt eller indirekt nedgörande av den underordnades åsikter eller handlingssätt. Kritik skall vara en undervisning, varvid ledaren själv inför avdelningen skärskadar olika synpunkter, befälhavarens och andra, för den givna uppgiftens lösande. Han bör därvid icke underlåta att lämna befälhavaren tillfälle redogöra för bevekelsegrunderna till sitt handlings-sätt. Många gånger skall ledaren då finna, att ett som fel ansett tillvägagångssätt ej är så galet, eller att grunden till detsamma ligger i en otydligt given förutsättning. Kan den utsedda befälhavaren ge ett godtagbart motiv för sitt handlande, skall detta erkännas, medan däremot uppenbart konstruerade eller långsökta förklaringar böra tillbakavisas. Särskilt om man som befälhavare använt ett nybefordrat befäl eller underbefäl bör man vara mycket finkänslig i sin kritik för att ej nedsätta hans prestige hos *hans* underordnade. Man bör alltid, när man vid kritik påpekat felaktigheter, även söka finna och framhålla förtjänster. En uppgift kan f. ö. oftast lösas på flera sätt. Det valda kan vara bra, även om det ej överensstämmer med ledarens tankegång från början. Ofta vet man f. ö. ej, huru förhållandena i verkligheten skulle gestalta sig vid det ena eller andra tillvägagångssättet.

En synpunkt i motsatt riktning skall framhållas. Som lärare blir man ofta utsatt för kritik från de

underordnades sida. Det är ingen nyhet, att ägget vill lära hönan värpa. Genom att låta, i första hand de värsta opponenterna utöva befäl, tystnar oftast kritiken, när vederbörande få pröva de egna krafterna.

Ordning och reda skall alltid råda på övningsplatsen. Före övningens början och under ev. uppopp eller avlämning samt vid ordregivning bör avdelningen ställas upp på ett eller två led, beroende på styrkan. Ledaren får härigenom översikt över densamma, eleverna ha lättare att se och höra ledaren, alla få omedvetet en känsla av reda, varförutom det ger en god vana för ordermottagning på eldstället. Under övningens olika faser samlas avdelningen sedan i för varje tillfälle lämplig formering, så att alla kunna se och höra, vid instruktion med förevisning exempelvis framför instruktören i halvcirkel, så stor, att eleverna ej stå bakom varandra. Ledaren gör klokt i att ej tillåta eleverna stå bakom honom. Dessa kan han ej se eller kontrollera, och en lärare måste räkna med, att elevernas uppmärksamhet behöver kontrolleras.

För att få en sak utförd giver befälhavaren order i form av tillsägelse, tecken, signaler eller kommandoord. Vid mindre viktiga uppdrag och där fordran på snabbhet ej är av större vikt användes lämpligen tillsägelse. Tecken och signaler böra endast med allra största urskiljning komma till användning. För att ej åstadkomma förvirring böra endast ett fåtal vara fastställda och användning av tillfälliga dylika bör man strax förut ha givit instruktion om deras betydelse. Fastställda tecken äro: klart = armen sträcker rätt åt sidan, och stopp = armen sträcker rätt upp. Signalgivaren skall stå vänd mot mottagaren, armen sträckt i absolut rätt riktning med handflatan mot denne, med andra ord fullt

tydliga tecken skola givas. De skola alltid repeteras av mottagaren. Vanligen komma dessa tecken till användning som förtydligande av order om vattens påsläppande eller stoppande i slangledning och signalgivaren skall då stå intill avsedd slang.

För utförande av en inövad manöver bör fastställt *kommandoord* lämpligen användas. Det tar kortast tid och man får också snabbast utförande.

Det är alltid så, att utförandet står i bestämd relation till sättet för orderns meddelande. Hur väl utbildad och villig avdelning man än må ha, så utför den en slarvigt given order på ett otillfredsställande sätt. Detta kommer bäst till synes, där det fordras ett omedelbart och samtidigt igångsättande på kommandoord, såsom t. ex. i gymnastik. Det är ofta mera beroende på befälhavaren än på avdelningen, hur denna senare utför en manöver.

Befälhavaren måste därför bemöda sig om att giva såväl till uttal som innehåll tydliga order. Befälhavaren skall vända sig mot avdelningen vid orderns meddelande. En order får aldrig verka tveksam. I order för ett flertal avdelningar eller manövrer böra orderpunkterna givas en logisk ordningsföljd, för att de skola vara lätta att uppfatta och hålla i minnet, exempelvis i den ordning de skola utföras eller avdelningarna stå uppställda. Order bör förtydligas genom utpekande av det, som kan ses.

Man bör ta tillräckligt med tid på sig för att ge order tydligt. Särskilt vid långa eller viktiga order skall man låta mottagaren repetera och denne bör vara instruerad att hellre begära ett förtydligande än att riskera ett felaktigt utförande. Stundom kan det vara lämpligt, att ledaren före orderns givande meddelar sin avsikt.

Liksom vid övning så underlättar på eldstället en lämplig formering av avdelningen ej blott ordergivningen utan kanske ännu mera ordermottagningen. Alla böra ha intresse av och söka eftersträva bästa resultat härutinnan. På övningsplatsen bör, som nämnts, inövas en dylik uppställning och vid ankomsten till eldstället skall utryckningsstyrkan (även tillkommande reserv) självmant, om tid därtill gives, samlas i ändamålsenlig formering. En sådan är, beroende på styrkan, uppställning på ett eller två led, i senare fallet med rättning bakom varandra, lämpligen på sidan av fordonet med front mot eldstället. Medan fordonsbefälhavaren anmäler sig för eldsläckningsledaren eller rekognoscerar, skall denna uppställning åligga hans närmaste man. — Samling i klump försvårar överblickandet av personalen och ett avdelande av folk liksom det ofta omöjliggör ett uppreppande av ordern, ifall någon begär ett förtydligande.

På eldstället är befälhavarens lugna och sansade uppträdande av den allra största betydelse. Det är många gånger lika viktigt, som att rätta order givas. Om han känner sig aldrig så nervös, är det hans skyldighet att *verka* lugn utåt. Nervositet, ofta maskerat av ett obehärskat uppträdande, återverkar nämligen instinktivt på de underlydande, och får till följd att de antingen själva bli osäkra eller också strunta i sin befälhavare, som då förlorar ledningen. Genom att taga tid på sig vid ordergivningen lugnar befälhavaren sig själv och hinner tänka sig för. En given order bör ej i *onödan* ändras, enär detta förvillar och verkar nervöst. Därmed är emellertid ingalunda sagt, att ett tydligt misstag eller ett ändrat läge ej bör föranleda rättelse.

Befälhavaren — ledaren måste ställa de allra största fordringar

på sig själv. Han måste såväl i kunskaper som i personligt uppträdande alltid eftersträva att vara ett gott föredöme för sina underlydande. Är han ej detta blir han lätt utsatt för deras kritik och t. o. m. drift eller förakt och han förlorar därigenom, kanske sakta men säkert, sin prestige, hur kavat han än må vara.

En avdelning känner sig tilltalad av ett raskt och hurtigt uppträdande hos sin befälhavare, men det får ej urarta till fjanteri eller löjlighet. Han skall alltid med självkritik ge akt på sig själv. Han må gärna ställa stora fordringar på sitt folk, om han blott ställer lika stora på sig själv. Särskilt under svåra förhållanden bör han icke tveka att själv gå i spetsen och hugga i för att hjälpa sitt folk och visa, att han vågar och kan, vad han begär av dem, därmed både kroppsligt och moraliskt stödande dem.

Allt förande av befäl skall ske på ett lugnt, sakligt och behärskat sätt. Fel skola påpekas och tillrättavisas, men på ett sätt, som står i förhållande till felets storlek. Man vinner många gånger mycket mera på att enskilt påpeka eller tillrättvisa för en begången förseelse, än genom att ögonblickligen ställa den felande vid skampålen. Att aldrig döma en anklagad ohörd är en mycket viktig regel. Onödigt sökande av fel är förkastligt och får framför allt ej urarta till kitslighet och misstrogenhet. I dylikt fall blir snart misstroendet ömsidigt och till nackdel för trivsels för båda parterna och därmed även för tjänsten.

En befälhavare skall vara rättvis. Någon mannämän får aldrig begås. Han skall ej heller vara för högfärdig för att erkänna ett av honom själv begånget fel och rätta detsamma. Han skall även häri föregå med gott exempel. Ingen är felfri och ett rättande nedsätter

ingalunda hans prestige, vilket däremot ett tigande eller bortförklarande lätt gör. Det finnes knappast något, som underordnade hata så mycket hos en till synes otäckomlig befälhavare som orättvisa, eller som de värdera så mycket hos honom som hederlighet. Han får aldrig missbruka sin makt.

En befälhavare får icke glömma, att han har ansvar för sina underlydande. I vårt yrke fordras absolut lydnad mot överordnade, vilket är nödvändigt och måste hållas på. Men vi måste också hålla i minnet, att en order kan betyda liv eller död för en underordnad.

Vid övningar bör svårighetsgraden rättas efter elevernas utbildningsståndpunkt. Med väl utbildad avdelning kan man gärna taga både svåra och ansträngande övningar. Det hör till träning och den som är van vid svårigheter på övningsplatsen behöver ej så ofta känna sig "ställd" vid allvarliga tillfällen. Även riskabla övningar ha va sitt värde, då de stärka mod och självkänsla. Men vid sådana tillfällen, liksom särskilt vid övningar i form av tävling, skall befälhavaren tillse, att nödiga försiktighetsmått äro vidtagna. Vid övningar skall man sålunda aldrig taga *onödiga* risker. (Som exempel på sådana kan nämnas hopp i språngsegel från stora höjder). Samtidigt som all våghalsighet skall absolut förhindras, skall dock även klemighet fördömas. Alla böra delta i varje övning, om ej särskilda skäl för undantag föreligga, och då skola sådana meddelas ledaren och av denne beaktas och bedömas.

På eldsvådeplatsen har befälhavaren givetvis ej samma möjlighet att skydda sitt folk för risker. Han kan där bli tvungen tilldela sina underlydande farliga uppdrag och har rätt att fordra, att de då ej tveka. Dock skall han på allt sätt

söka minska faran och underlätta arbetet.

Men det är ej endast den omedelbara livsfaran det gäller att ha va för ögonen. Sedan denna är ö- ver, bör han även tänka på sitt folks hälsa, vilket kan ske på många sätt. Spara t. ex. ej på utgiften för en droskbil för den personal, som genomblöt och vid kall väderlek har miltats att åka hem. Varm dryck och avlösning bör ej heller vid behov bortglömmas.

Befälhavaren skall själv bedöma behovet av skydd för sitt folk och ej helt rätta sig efter deras egna åsikter. Då blir det ofta så, att de

klemiga slippa undan i onödan, medan deras hurtigare kamrater kunna taga skada.

Som synes är det ingen lätt sak att utöva befäl och jag tror att alltför många befälhavare aldrig satt sig in i svårigheterna och vad som bör fordras av ett befäl. Fullkomlig torde väl ingen kunna bli, men den som med självkritik ger akt på sig själv, med allvar söker bortarbeta felaktigheter och oavtligt söker att förkovra sig, han har åtminstone möjligheter att bli en god befälhavare.

Curt Bergström.

Några apropos med anledning av eldsvådetillbudet i gasklockan vid Värtans gasverk i Stockholm.

Med anledning av nyligen timad brand inom en gasklockas skyddsmurar har undertecknad fått tillfälle att något ingå på begreppet explosion samt betingelserna för en explosions uppkomst.

Enligt Riksförbundets utgivna "Handbok angående brand- och explosionsfarliga kemikalier m. m. samt deras behandling vid eldsvådor" är en explosion en syreupptagning under ljusfenomen, en till tiden hastig men mätbar reaktion. "Betingelserna för en explosion av föreliggande slag (sprängämnesexplosioner beröras ej här) är förefintligheten av en blandning i vissa proportioner mellan en brännbar gas eller ånga eller brännbart damm med luft (syre). Är blandningen rätt avvägd, kan vid antändning explosion inträffa. En sådan blandning är icke inskränkt till en viss sammansättning, utan finnes det ett "explosionsområde" för procentalen, inom vilket explosion är möjlig. Ökas eller minskas ett av procentalen utanför explosionsområdet, sker endast förbränning för att vid ytterligare

ökning eller minskning ej längre möjliggöra ens förbränning. Vid viss procenthalt har man ett "explosionsoptimum", effektmaximum, som dock ej ligger vid stökiometrisk värden för syrehalten. Gränserna för explosionsområdet utvidgas uppåt och nedåt vid temperaturstegring och ökat tryck."

Eftersom gasen redan var antänd och ytterligare gasläckor ej funnos, kunde den fruktansvärda "explosion", om vilken tidningsreporters orda, ej uppstå. Däremot skulle en för brandkären synnerlig obehaglig situation kunnat uppstå om det 4 mm. tjocka gasklockshöljet på grund av hettan mjukats upp eller på annat sätt deformerats, så att sticklågan vid X hade förstörats. Då hade en situation uppkommit liknande den, som uppstod vid bombnedslagen å gasklockorna under världskriget.

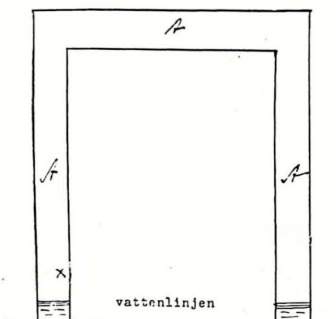
För att en explosion i egentlig mening skulle kunna uppstå, hade det alltså fordrats, antingen att ytterligare läckor funnits, eller, att

gasen, utan att hava blivit antänd, skulle hava strömmat ut genom hålet vid X och utfyllt utrymmet A vid sidorna om och ovanför gasklockan samt i ungefärliga förhållandet 1:4 blandats med därvarande luft. Vid närvaro av öppen eld under sådana förhållanden hade givetvis en kraftig och förödande explosion kunnat uppstå.

På grund av detta förhållande är det anmärkningsvärt, att inte skyddsmuren försetts med flera ventilationsmöjligheter. Minst ytterligare en utgång borde finnas å motsatta sidan den nuvarande, och åtskilliga fönster, reglerbara nedifrån, äro önskvärda för utluftning av gasen under taket på skyddsmuren. Gasens specifika vikt är nämligen i förhållande till luft 0,4—0,6. Dessa förhållanden hava även påtalats av brandchefen i Stockholm.

Bland kända fall av gasklockseldsvådor, uppkomna av liknande orsaker, må nämnas bränderna i Melbourne, Australien, år 1924, då 56,000 m³ gas brann upp, i Folkestone, England, år 1927 och i Döbeln, Sachsen, år 1932. Släckningen av den senare eldsvådan är så tillvida intressant som brandkåren under två timmar förgäves försökte få bukt med den två meter långa sticklågan med hjälp av våta säcktrasor och skumsläckningsapparater. Icke förrän gasverksledningen låtit sänka trycket i klockan från 160 till 90 mm., kunde man täta hålet med lera och därigenom släcka lågan. I övriga fall synes man hava förfarit på samma sätt som i Stockholm, nämligen sänkt gasklockan, så att hålet, varifrån den brinnande gasen utströmmade, kommit under vattenlinjen. Detta tycks alltså vara den bästa och tillförlitligaste metoden.

Ovannämnda resonemang torde hava varit tillräckligt utförligt, för att förklara orsaken till, varför någon större skräck ej behöver råda

Schematisk genomskärning av gasklockan med skyddsmurar i Värtan i Stockholm.

för ett eventuellt luftbombarde-
 mang av våra gasklockor av vatten-
 låstypen. Åtskilliga beskrivningar
 över händelseförloppen vid så-
 dana under världskriget relaterades
 av ingenjören E. Grimlund vid
 Svenska Gasverksföreningens års-
 möte i Gävle 1933.

Ingenjör G. omtalar sålunda, att
 från Lille i Frankrike berättas, att
 en granat slog in genom gasklock-
 kans mantelplåt och krevrade inne
 i klockan. Vid inslagshålet tändes
 gasen ej, men vid krevraden revs
 ett större hål upp i motsatta sidan
 av klockan, varigenom en 12 meter
 lång flamma slog ut. Branden slock-
 nade då hålet kom ned i vatten-
 linjen.

Zeppelinraider över England vål-
 lade flera gasklockors brand. I Ret-
 ford i Nottinghamshire föll 1916
 en bomb ner i ett träd nära den
 största klockan, som rymde 5900
 m³ och var alldeles fylld. Den
 punkterades på flera hundra stäl-
 len. Nästa bomb föll ned på kan-
 ten av en likaledes fylld klocka,
 rymmande c:a 3800 m³. Sidoplå-
 tarna revos upp och samtidigt slo-
 go skärvor från bomben genom en
 tredje, mindre klocka. Vid alla tre
 klockorna tog gasen eld och brann
 upp.

Enligt en obekräftad uppgift lär vid ett bombnedslag en gasklockas tak fullständigt rivits upp, varvid gasen brinnande likt en stor ballong steg till väders och fortsatte att brinna ända upp till en höjd av 2—300 meter.

Att även en bomb kan misslyckas i att sätta eld på en gasklocka, visade sig, då en dylik 1916 föll genom kalotten på en gasklocka i West Greenwicks Works ned i basängen utan att gasen antändes. Det uppges som ett kuriosum att det därjämte varit en brandbomb.

H. Rosencrantz.

HALLSTRÖMS

Brandredskapsagentur

f. d. brandlöjtnant A. Hallströms agentur

Malmö Rikstel. 279 93

Firma i brandredskap, alla slag, såsom:

Eldsläckningsapparater

Manskapsutrustningar

Slang med armatur

Alarmapparater

Rökskyddare

Brandsegel

Stegar

m. m.

♦

Är klenare slangdimension än 63 mm. fördelaktig efter grenröret?

Den vid eldsläckning använda slangens diameter har under tidernas lopp minskats så småningom för att f. n. utgöra nästan överallt 63 m/m. Denna förändring är naturlig och förklarlig, om man sätter den i samband med den allmänna utvecklingen av våra maskinsprutor, som intimt sammanhånga med brandväsendet i övrigt.

Då ett aktivt brandskydd organiseras är det nämligen oftast en tvingande nödvändighet till följd av inträffade eldkatastrofer och för att då förhindra ett dylikt uppreparande är man vanligen inställd på att skaffa fram mesta möjliga kvantitet vatten. Idéassociationen: "stora eldslagor — mycket vatten — stora sprutor grova tryckslangar" är självklar.

Till detta utvecklingsskede hade brandväsendet vid våra yrkeskärer nått vid en tidpunkt som ligger ungefär femton år tillbaka i tiden och därvid hade utvecklingen också avstannat om inte även brandväsendet vore underkastat de eko-

nomiska lagarnas drivkraft. Försäkringsbolagen som hittills voro ytterst tacksamma om inte hela kvarter gingo upp i rök höjde sina krav på att icke endast katastrofbrand skulle förhindras utan dit-hän, att även "totalskada" inom en brandrisk skulle räknas till undantagen och att dessutom de indirekta skadorna, vattenskadorna, skulle begränsas till ett minimum. Med "katastrofbrand" avses då sådan eldsvåda, där elden genom spridning (smitta) förintar flera fastigheter (brandrisker). Det var här kraven på försäkringspremiernas sänkning som indirekt förorsakade dessa skärpta fordringar på en verkställd eldsläckning.

Uppfyllandet av kravet på mindre vattenskador kan ske på många sätt och därpå arbeta säkerligen varje ansvarsställande brandbefäl, men det kan möjligen vara av intresse att ventilera frågan i avseende på de vanligen använda slangdimensionerna. Som "arbets slang" efter grenröret användes i allmän-

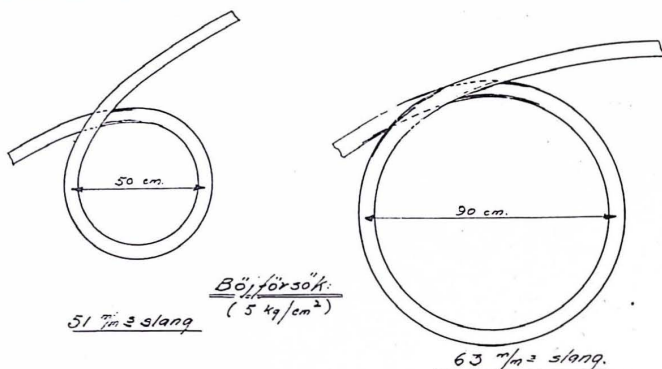

Fig. 1.

het 63 m/m:s slangen. Är då denna fördelaktig i förhållande till mindre dimensioner? Denna fråga kan säkerligen besvaras nekande och innebär då ett påstående som skall bevisas.

Hur ställer sig 63:an exempelvis gentemot 51:an?

Som alltid vid användandet av mänsklig arbetskraft spelar vikten en betydande roll. En 63:a väger vattenfylld (exkl. slang och koppingar) ungefär 3,12 kg. per meter och en 51:a 2,04 kg. under motsvarande förutsättningar. 51:an är alltså närmare 53 % lättare under arbete eller 108 kg. lättare per 100 meter. Böjligheten spelar även en stor roll under eldsläckning och inverkar i hög grad på vattenskadornas omfattning. Som vi veta gör en slang under tryck motstånd mot böjning och strävar att räta ut sig. Detta beror dels på den ojämna tryckfördelning som uppkommer vid böjning, dels på slangvävens motstånd mot formförändring. Då en slang, förbunden med löpande stråle, böjes, uppkommer dessutom ett ökat tryck i yttre böjningsytan beroende på centrifugalkraften. Jämför exempelvis en centrifug där centrifugalkraften t. o. m. kan å-

stadkomma tomrum i mitten då vätskan roterar.

Några praktiska försök med böjning av slang äro åskådliggjorda i fig. 1 och visar de möjliga böjningsdiametrarna vid böjning utan skarpa veck, av en 51:a och en 63:a. Av dessa framgår att 51:an besitter större böjlighet. Då härav följer att man med samma kraft kan böja en klenare slang till betydligt mindre krökningsradie är denna tydligen att föredraga. Ett mycket vanligt exempel på betydelsen härav visas i fig. 2. Vid väningsbränder slår ofta elden ut genom fönster och ett inträngande denna väg förutsätter, att man först kan släcka av, så att besvärande värme förhindras.

Läckaget på en slang är ju också av betydelse. Då detta är proportionellt mot den läckande ytans storlek, ger en 63:a således 24 % större läckage än 51:an.

Av ovanstående framgår att klenare slangen (51:an)
dels är lätthanterligare,
dels böjligare,
dels uppvisar mindre läckage,
dels är billigare än 63:an och skulle av alla tecken att döma vara att föredraga.

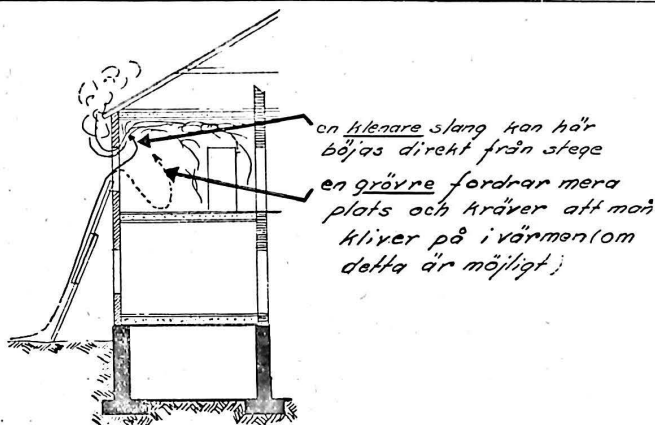

Fig. 2.

Emellertid torde någon med all säkerhet påpeka

dels att 51:an uppvisar större tryckförlust än 63:an,

dels åstadkommer en försvärad slangutläggning på grund av att man måste handskas med två olika slangdimensioner.

Vad beträffar tryckförlusten torde denna sakna praktisk betydelse, då 51:an endast skall förekomma som arbetsslang efter grenröret i längder om 25—50 meter.

Slangutläggningen behöver ej heller försväras om 63 m/m:s koppelningar med förminskningshalsar användes, utan kan t. o. m. förbättras om man exempelvis använder "slangbärare" (ett redskap), som nedbringar tiden för slangutläggning efter grenröret till hälften.

Av ovanstående torde med all tydlighet framgå att 63:an inte motsvarar tidens krav som "arbets-slang" efter grenröret utan bör snarast ersättas med lämpligare dimensioner.

Gösta L. Björn.

Tidskriften utkommer med 9 nummer årligen.

Årsprenumeration sker direkt hos Centralstyrelsens Expedition, Styrmansgatan 1, Stockholm. Prenumerationspriset är 4: — kr. för enskilda exemplar och 2: — kr. pr ex., då minst 5 ex. samtidigt rekvireras.

Annonspriserna pr gång äro:

Första eller sista annonssidorna — efter överenskommelse.

Helsida	60 kr.		Kvartsida	15 kr.
Halvsida	30 "		Åttondelssida	8 "

Vid annonsering minst 4 ggr lämnas 15 % rabatt.

Eftertryck ur tidskriften medges endast om källan angives.

RIKSFÖRBUNDET.

Nyanmälda kårer.

B. Forsmarks bruk. Norra Film och Valö. Söderbykarl. Väsby.	L. Gumlösa. M. Alnarp. N. Kungsbacka. Laholm.
C. Mehede.	O. Fisketången.
D. Bettna-Husby-Oppunda. Gillberga-Lista. Björnlunda-Gryt. Lästringe-Torsåker. Nåshulta Ripsa. Österåker. Julita.	P. Örby. R. Floby. S. Bäckhammars A.-B. Kohlsäters A.-B. Åmotfors pappersbruk A.-B.
E. Stals verkstäder. Ulrika.	T. Norra Vätterbygdens brand- skyddsörening.
F. Bankeryd. Eksjö. Holsbybrunn. Skillingaryd.	W. Nyhammar. Rävvåla. Sunnansjö.
G. Växjö.	Z. Hede.
H. Berga. Fagerhult. Vena.	BD. Arvidsjaur. Glommersträsk. Kalix. Luleå. Malmberget. Töre. Törefors A.-B.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN

Kalmar läns Brandkårsförbund.

Konsulent: Brandchef *A. R. Florin*, Kalmar. Exp. Brandstationen.
Tel. Brandkåren.

Brandbefälskurserna i Kalmar.

Kalmar läns Brandkårsförbund har under åren 1932, 1933, 1934 och 1935 anordnat brandbefälskurser å Brandstationen i Kalmar. Kurserna, som äro avsedda för brandbefäl inom länet, pågå under en vecka med sammanlagt 40 timmar teoretisk och praktisk utbildning. Antalet deltagare i varje kurs är begränsat till högst 8 st. och

lägst 4 st. Ingen kursavgift utgår, men få vederbörande själva sörja för kvarter.

Undertecknad har tjänstgjort såsom ledare för kurserna med brandbefälet vid kåren såsom biträdande instruktörer. Följande kursprogram har tillämpats:

Måndag, Kl.

- 11—11,30 Anmälan och genomgång av kursprogrammet.
 11,30—12 Kalmar Brandkårs organisation m. m.
 12—1 Förevisning av brandstationen samt brandmaterielen.
 1—2 Slangexercis.
 2—3 Middag.
 3—4 Demonstration av brandmaterielen.
 4—5 Slangars skötsel och vård.

Tisdag, Kl.

- 10—11 Koppling av slang.
 11—12 Slanglagning.
 12—1 Instruktion å pumparna.
 1—2 Allmänna synpunkter beträffande eldsläckning.
 2—3 Middag.
 3—4 Stegexercis.
 4—5 Knoppar och stek.

Onsdag, Kl.

- 9,30—10,30 Åse övningar med brandkåren.
 10,30—12 Orientering inom industrierna.
 12—1 Torrövning med pumparna.
 1—2 Slang och stegexercis.
 2—3 Middag.
 3—4 Befälsövningar.
 4—5 Förordningar.

Torsdag, Kl.

- 9,30—10,30 Åse övningar med brandkåren.
 10,30—11 Knoppar och stek.

- 11—12 Handsläckningsmaterielen.
 12—1 Detaljinstruktioner å materielen.
 1—2 Brandskyddsfrågor.
 2—3 Middag.
 3—4 Befälsövningar.
 4—4,30 Bärning och konstgjord andning.
 4,30—5 Brandsynepraxis.

Fredag, Kl.

- 9,30—10,30 Tillämpningsövningar med pumparna.
 10,30—11 Pumpteori.
 11—12 De olika larmsystemen samt brandstationsbyggen.
 12—1 Koppling av slang.
 1—2 Befälsövningar.
 2—3 Middag.
 3—4 Slanglagning.
 4—5 Befälsövningar.

Lördag, Kl.

- 9,30—10,30 Befälsövningar.
 10,30—11 Gasskyddsmaterielen.
 11,30—12 Brandteknisk terminologi.
 12—1 Uppgörande av förberedande släckningsplaner för olika risker o. d. inom eget samhälle.

Söndag, Kl.

- 10—4 Studier hos några närbelägna frivilliga brandkärer.
 Utdelning av diplom samt avslutning.
 Summa 40 timmar.

Efter genomgången kurs tilldelas deltagarna Kalmar läns Brandkårsförbunds diplom såsom bevis på genomgången kurs.

Kurserna ha alltid omfattats med intresse, och har varje år uttalats värdet och nyttan av desamma samt förhoppningen om förnyade kurser.

A. R. Florin.

Örebro läns brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Överbrandmästare A. W. Svensson. Exp.: Brandstationen, Örebro.
Telefon: Brandkären.

Eldsvåda vid Stripa Gruvbolags maskinhus i Guldsmedshytte församling av Lindes socken den 22 november 1935.

Omkring kl. 7,15 e. m. ovannämnda dag utbröt av hittills outredd anledning eldsvåda i maskinhuset vid Stripa gruvor. Byggnaden ifråga var uppförd i T-form av tegel under plåttak. Elden började i T-formens nedlöpande stapel i en avdelning, avsedd till omlädningsrum för grubarbetarna.

Gruvbolaget förfogar endast över en del slangmateriel, avsedd för brandposter med självtryck av endast några kilo. Denna materiel var alldeles otillräcklig, då elden snabbt fick spridning. Med Guldsmedshytte bruk, beläget endast ett par kilometer från Stripa, existerar emellertid en överenskommelse om släckningshjälp även till Stripa, som härför fått erlägga årlig avgift. Hjälp begärdes alltså från Guldsmedshytten, som för ändamålet förfogar över en gammal Ludwigsbergsmotorspruta med kolv-pump. Denna spruta bogserades efter lastbil till Stripa. Guldsmedshytten har icke ordnad brandkår, endast vissa man äro uttagna till motorskötare.

På grund av häftigt snöfall och den starka stigningen på vägen mellan Guldsmedshytten och Stripa hade bilen svårigheter att dra fram den tunga sprutan. Man måste på sina ställen lägga ut brandsegel för att hindra bilens slirning. Sprutan uppställdes därefter vid ett vattenfylt gruvhål. Här kunde man emellertid till en början icke få igång sprutan, vars magnet icke fungerade. Detta berodde sannolikt på att densamma under färden blivit genomvåt. En gammal Ford-

bil uppställdes då intill och dess batteri fick leverera tändningsström till sprutan. Till en början fick man emellertid ej upp vatten, sannolikt därför att sughöjden var för stor. Så småningom kom man dock igång, men en dyrbar tid hade gått förlorad.

Gruvbolagets ledning insåg snart, att Guldsmedshyttepersonalen sannolikt icke ensamma med den dåliga materiel de förfogade över skulle kunna bemästra eldsvådan, varför telefon kl. 8,15 ingick till brandchefen i Lindesberg om släckningshjälp. Lindesbergs brandkår utryckte med 2 befäl och 8 man, medförande en 1,000 m/l motorspruta Albin. Efter en färd på c:a 18 km. i ganska slirigt väglag var brandkären på platsen efter cirka 25 minuter.

Förtänksamt nog hade bolagsledningen sänt en man att möta och visa vägen till ett annat gruvhål, där utmärkt uppställningsplats och mycket god vattentillgång fanns. Tyvärr var avståndet till eldhärden betydligt längre än vad i telefon angivits eller ungefär 400 meter. Karen kunde därför ej utlägga mera än en grenad ledning, då endast 600 meter slang medförts. Guldsmedshytttekaren förfogade endast över grövre slang, försedd med gamla ögonblickskopplingar och någon slang därifrån kunde alltså ej erhållas.

Vid Lindesbergskärens ankomst var den del av huset, där elden börjat redan helt tillspillogiven och elden hade börjat få fäste i övriga delar av byggnaden. Här inrym-

des i tvärlängans ena sida verkstad med diverse maskiner samt i den andra transformatorhus, det stora gruvspelet med tillhörande motorer samt ett alldeles nyss inköpt och knappt färdigmonterat kompressoraggregat.

Hela huset var, som nämnts, försedd med plåttak och detta hade lagts på spåntade bräder, varjämte ett innertak, avskiljande ett obegagnat vindsutrymme, jämväl gjort av spåntade bräder. Mellanväggarna hade icke dragits upp över taket och voro för övrigt genombrutna av vanliga dörrar och gluggar såväl i själva lokalerna som på vinden. Elden, som bet sig fast i takstolar, takbräder och mellanbotten, var därför ytterst svår att komma åt och att hejda på annat sätt än genom att hugga upp plåten utifrån. Släckningsarbetet blev därför mycket påfrestande, då endast fyra strålar stodo till förfogande, varav två från Guldsmedshyttens sprutan, som då och då kranglade med vattengivningen. Strålarna måste oupphörligt flyttas från det ena farliga stället till det andra.

Släckningen blev emellertid bättre än man kunde ha anledning befara. Till en början var den intill maskinhuset belägna gruvlaven hotad, men tack vare vindriktningen och det omedelbara rivandet av en trätrumma mellan laven och ma-

skinhuset avvärjdes denna fara.

Vid eldens utbrott befunno sig flera arbetare i gruvan. Spelskötaren uppehöll sig i det av rök fyllda maskinhuset och skötte spelet till dess samtliga arbetare kommit upp. Mannen förtjänar en särskild eloge för detta arbete.

Skadorna torde ha belöpt sig på mellan 70 och 80,000 kronor, som får anses vara ett jämförelsevis ringa belopp i förhållande till de värden, som räddades. Salunda hade kompressoraggregatet kostat 45,000 kronor och gruvspelet över 100,000 kronor, varjämte en hel del motorer och andra maskiner klarades utan större skador.

Det måste rättvisligen erkännas, att såväl Stripa-arbetarna som personalen från Guldsmedshyttan utförde ett mycket gott arbete. Hade man endast förfogat över en något sanär pålitlig materiel, hade sannolikt eldsvådan kunnat begränsas långt tidigare än vad nu blev fallet. Det är emellertid sannolikt, att det skedda utgör en väckelse för anskaffande av bättre brandmateriel för Guldsmedshyttan och Stripa, där stora värden ständigt stå på spel för att icke tala om kringliggande samhällen, som endast ha Guldsmedshyttan att lita sig till i händelse av eldsvåda i denna del av socknen.

Ragnar Angel.

MEDDELANDEN.

Redogörelse över Arbetskommissionens verksamhet under tiden mellan Riksförbundets ärmöte 1934 och 1935

Meddelanden från Arbetskommissionen hava utarbetats och utgivits angående följande:

Nr 15 Seriekörning med motorsprutor.

Nr 16 Brandstationer (med ritningar).

Nr 17 Slangar.

Såsom närmaste uppgifter avser Arbetskommissionen att utarbeta

SVENSK
TILLVERKNING

är den idealiska
ringen för alla
Brandkårens fordon.

En driftsäkrare bilring finnes icke — all punkteringsrisk är utesluten. Materialet är av högsta och slitstarkaste kvalitet, varför ända till 5 års garanti lämnas. Slirfriheten är anmärkningsvärd — snökedjor äro sällan behöfliga — och elasticiteten i klass med den pneumatiska ringens.

En brandbil manövreras lättast och säkrast om den är försedd med **Overmanringar.**

Enligt Kungl. Maj:ts Motorfordonsförordning av 20 juni 1930 äro
OVERMAN halv-pneumatiska H₁-ringar jämställda med luftringar.

NORDISKA GUMMIFABRIKS A.-B. OVERMAN

Ellegatan 11, SUNDBYBERG ■ Tel. Sundbyberg 911, 1611

Hälsingborgs Automobilverkstäder A.-B., Hälsingborg, tel. 3474, 2966

Hjalmar Fredlund Bilreparationer och Mek. Verkstad, Malmö, tel. 3896

Jonsson & Kraft, Göteborg.

meddelanden om brandkårsstegar av olika slag.

Den tekniska utvecklingen på brandväsendets område kan i vårt land betecknas som mycket ringa. Följande kan dock lämnas meddelande om.

Motorsprutor. Inga nya svenska motorsprutor hava godkänts. Den bärbara motorsprutan Api 80 har dock förbättrats genom användande av ny svensk motor.

Skumsprutor. Tvenne nya handkraftskumsprutor, användbara för skum eller enbart vatten, hava tillkommit. Några skumsprutor av den önskade bärbara typen hava tyvärr ännu ej kommit i marknaden såsom man hoppats.

Den svenska slangtillverkningen har gjort ett betydande framsteg genom att Jonsereds Fabriker under året igångsatt rundvävning av slang, varigenom de ömtåliga ma-

skinveckan å slangen så gott som försvunnit. Därtill har slangen genom förbättrad kvalitet kunnat givas en hållfasthet, som bereder mer än dubbel säkerhet mot de modärna motorsprutornas högsta arbetstryck. Vid prov har slangen nämligen visat sig hållbar för ett tryck till och med 50 kg.

Ett strålrörsmunstycke, användbart för ett flertal olika strålkombinationer, som förbättra släckningsmöjligheterna, har konstruerats av Brandkapten Mohlin, Stockholm, och redan kommit till användning vid flera brandkårer. Munstycket kallas "Mohlinmunstycket".

Den 12. augusti 1935.

Riksförbundets Arbetskommission.

Rudolf Stridbeck. H. Selldén.

Erik Gillner. Nils Grönvall.

Brandskadorna under år 1935.

Sedan år 1929 har det icke brunnit i landet så mycket som under år 1935. Värde av det brunna kan nu icke med bestämdhet angivas, men torde det röra sig omkring 35 millioner kr.

Millionskadorna hava varit två stycken. Skadebeloppet å civilrisker i städer, köpingar och municipalsamhällen uppgår till c:a 6 millioner kr.

Skadebeloppet å skånska lantgårdar är c:a 1,5 millioner kronor. Jämföres brandfrekvensen på de skånska gårdarna och på landets övriga gårdar äro fortfarande de skånska gårdarna sämst, proportionellt sett. Icke stort mer än dubbelt så många andra gårdar brunno förra året och ersättningarna för dessa uppgingo till ung. 3,5 millioner kr.

Mek. verkstäder och gjuterier hava brunnit för omkr. 4 millioner, sågverk och snickerier för omkr. 3 millioner, trämassefabriker och pappersbruk för omkr. 2,5 mill. textilfabriker för omkring 1,5 mill., hotell och restauranter för omkr. 1,5 millioner kr., lokstall för omkr. 1 million kr. För övrigt hava betydande skador drabbat anrikningsverk, transformatorstationer, borstfabriker, magasin av olika slag samt torv-, konfekt-, tapet-, takpapp-, och korkfabriker.

En viss uppmärksamhet ha de alltemellanåt förekommande bussgaragebränderna väckt, i all synnerhet som orsakerna icke alltid kunnat utrönas.

Vad beträffar skogsskadorna så hava dessa varit påfallande små. Den största skadan ägde rum i Svarteborgs socken i Bohuslän under augusti månad. Värde av den brunna skogen, som till stor del var försäkrad, lär dock icke ha överstigit 50,000 kr.

(Ur Gjallarhornet.)

Prisuppgift

å ritningar till Svenska Brandkärernas Riksförbunds standardtyper av brandstationer jämte arbetsbeskrivning. (Medd. 16/1935.)

En vitkopia i skalan 1:100 av typ

I, A	50 kronor
I, B	50 "
II	100 "
III	75 "
IV	150 "
V, A	100 "
V, B	150 "
VI	250 "

Varje ytterligare exemplar vitkopia av samma typ betingar ett pris av 75 öre.

Insänd årsrapporterna!

Befattningen såsom vice Brandchef vid Norrköpings stads brandkår

kungöres härmed till ansökan ledig sist före kl. 12 på dagen måndagen den 2 mars 1936, inom vilken tid sökande till befattningen äga att till brandchefsexpeditionen härstädes insända sina till Brandstyrelsen ställda, vederbörligen styrkt tjänsteförteckning, åldersbevis, läkarebeleg och övriga kompetenshandlingar åtföljda ansökningar.

Årliga avlöningen för befattningen utgör f. n. 5,916 kr. med tre alderstillägg, vardera å 408 kr., att åtnjutas efter resp. 3, 6 och 9 år. Härtill kommer beklädnadsersättning med 300 kr. för år.

Befattningen, som tillsättes på sex månaders ömsesidig uppsägning, är upptagen i löne- och pensionsstaterna för stadens befattningshavare; och är innehavaren av befattningen skyldig att ställa sig till efter rättelse stadens brandordning samt de avlönings-, pensions- och övriga bestämmelser för befattningen, som äro eller kunna bliva i vederbörlig ordning antagna.

Befattningen bör tillträdas den 1 april 1936 eller snarast därefter.

Norrköping den 30 januari 1936.

BRANDSTYRELSEN.

Följande "Meddelanden från Arbetskommissionen" hava utkommit och kunna erhållas från Svenska Brandkärernas Riksförbunds exp., Styrmanngatan 1, Stockholm.

1/1932 Brandhjälm av aluminium samt brandkask av läder	0: 25	10/1933 Bensinförgasningslykta med bilaga	0: 25
2/1932 Larmrock	0: 25	11/1934 Golvsåg	0: 25
3/1932 Bälte (Skärp)	0: 25	12/1934 Bärbar slangrulle	0: 25
4/1932 Bältyxa (Skärpyxa) och yxfodral	0: 25	13/1934 Förslag till brandbil med bogserad motorspruta	0: 50
5/1932 Manskapslina	0: 25	14/1934 Hakstege	0: 25
6/1933 Väv till sprängsegel	0: 25	15/1934 Seriekörning med motorsprutor	0: 50
7/1933 Grenrör	0: 25	16/1935 Brandstationer	0: 50
8/1933 Strålrör	0: 25	17/1935 Slangar	0: 50
9/1933 Strålrörsmunstycke	0: 25		